

оскільки вони не сприяють поліпшенню якості підготовки дисертацій та їх захисту в разових спеціалізованих радах.

Література:

1. Ващук-Огданська О. Обмеження доступу до публічної інформації під час війни: про що говорить судова практика? URL: <https://cedem.org.ua/analytics/dostupu-sudova-praktyka/> (дата звернення 29.08.2023).

2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-17/conv> (дата звернення 29.08.2023).

3. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf> (дата звернення 29.08.2023).

4. АМКУ пропонує КМУ повернути державний контроль за обігом світлих нафтопродуктів (пального). URL: <https://amcu.gov.ua/news/amku-proponuye-kmu-povernuti-derzhavnij-kontrol-za-obigom-svitlih-naftoproduktiv-palnogo> (дата звернення 29.08.2023).

5. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/provnesennya-zmini-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-12-sichnya-2022-r-44-341> (дата звернення 04.09. 2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-37>

МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОКТОРСЬКОЇ ОСВІТИ

Лозовий Віталій Станіславович

доктор історичних наук, професор,

головний науковий співробітник,

Національний інститут стратегічних досліджень

м. Київ, Україна

На сучасному етапі розвиток економіки знань призвів до того, що навички та компетенції, які формуються в аспірантурі (докторантурі), виявляються затребуваними не лише в межах академічної праці, але і в

інших сферах, що поєднуються з інтелектуальними видами діяльності. Це зробило малоефективною традиційну модель індивідуального «учнівства» як провідної форми підготовки майбутніх дослідників, і, у поєднанні зі змістовним ускладненням підготовки і збільшенням мобільності навчання, викликало до життя структуровані аспірантські (докторські) програми. У розвинутих країнах масова підготовка докторантів спонукала до реформування систем підготовки кадрів вищої кваліфікації. Сучасні вимоги до змісту освітньої підготовки докторантів (аспірантів) у моделі європейської докторантури такі: освітні програми повинні мати спрямованість на докторанта (акцент на задоволення особистих професійних запитів, підготовку до кар'єри в академічній та неакадемічній сферах); введення і поширення структурованих докторських програм; найважливішим компонентом докторської програми має стати розвиток переносних (універсальних) навичок; держава і університети зобов'язані підтримувати і стимулювати міжнародну мобільність докторантів, розробку інтегрованих міжнародних освітніх та дослідних програм, за якими видаються подвійні дипломи або спільні ступені. Ці програми мають спиратися на гнучкі внутрішньовузівські, міжвузівські або міжнародні структури, в якості яких в більшості європейських університетів виступають докторські або дослідні школи, утворені на проблемно-дисциплінарних засадах. Функціонування дослідних шкіл призводить до появи нових форм співпраці між інститутами, університетами та бізнесом (введення гнучких навчальних планів, проведення дисертаційних досліджень в рамках великих дослідницьких проєктів). Їх діяльність визначається: ретельним відбором кандидатів для навчання; збалансованою відповідальністю сторін «аспірант (докторант) – науковий керівник (або керівники) – інститут – університет – підприємство-партнер»; включенням аспірантів до складу наукових колективів, що виконують великі дослідницькі проєкти; міждисциплінарність підготовки; включенням до програми підготовки стажувань у провідних зарубіжних наукових центрах; системою контролю за якістю навчання. Тематика дисертацій має бути максимально наближена до тематики НДР, співвиконавцями яких є аспіранти. Докторські програми максимально орієнтовані на динаміку ринку праці [1]. У світі набуває поширення ефективна система підготовки докторантів «3D – система»: молоді дослідники мають двох наставників (Double Mentor), є членами двох науково-дослідних установ (Double Affiliation) і провадять міждисциплінарні дослідження в двох галузях (Double Discipline). Зазначені школи часто мають проєктну спрямованість і можуть передбачати створення дослідницьких груп або мереж, у склад яких можуть входити кілька університетів, інститутів, підприємств. Ці ж

структури служать зв'язку з промисловістю, бізнесом і державними службами. Сьогодні близько 50% університетів Європи мають дослідні школи для підготовки PhD-здобувачів. В Україні докторські школи за таким зразком функціонують з 2008 р. у НаУКМА. Нині підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії проводиться в університетах та інститутах країни.

Потреба у кадрах високої кваліфікації не лише у науковій, а й у економічній сфері зумовлена процесами глобальної інформатизації та тенденцією швидкого застарівання знань, що підвищує увагу до виробництва та адаптації нових знань. У ЄС під гаслом «Одна професія, кілька кар'єр» пропагується запровадження докторських програм, що створюють можливості для осіб з докторським ступенем працювати не лише у науково-освітніх установах, а й у економічній сфері. Для цих робочих місць, науково-дослідницька освіта в рамках дисциплінарних меж і навичок, націлених на викладання і наукові дослідження, вважається недостатньою. У провідних країнах, де формується економіка знань, існує постійна необхідність висококваліфікованої робочої сили, яка б мала навички дослідницької роботи. Новою тенденцією розвитку докторської освіти у світі є створення «професійних докторантур» [2].

Сучасні вимоги до підготовки докторської дисертації базуються на засадах міждисциплінарності, вироблення професійних навичок і підготовки до ринку праці. Кілька країн (США, Нідерланди, Великобританія, Австрія) розпочали впровадження «професійних докторантур», характеристикою яких є зорієнтованість на прикладні дослідження, що має зміцнити співпрацю університетів з промисловістю та бізнесом (наприклад, за рахунок роботи над проектами в промисловості або спільного нагляду за дослідженням). Згадані докторські дисертації часто пов'язані з проектами, здійснюваними в межах підприємства. У цілому, кількість програм для професійних докторантур зростає. Спостерігається диверсифікація вимог до вступу та прийому до «професійних докторантур», оскільки з'являються докторські програми для професіоналів з практичним досвідом. Умовою таких програм є те, що післядипломною підготовкою визначаються технологічні дослідження у промисловості. Найчастіше ці механізми включають кооперативні системи докторської освіти, за допомогою яких студенти чергуватимуть свої дослідження і професійну діяльність у промисловості з навчанням в університетах. Прикладом є створення у Голландії нової наукової школи «Прикладні науки», яка разом з Асоціацією голландської хімічної промисловості, дає можливість випускникам із першим ступенем знань природничо-математичних наук та початковим досвідом роботи, здобути докторську ступінь [3]. Крім

того, фіксується співпраця щодо підготовки кадрів високої кваліфікації в інших професійних сегментах. У тому числі створюються колаборації між університетами та організаціями сфери комунальних послуг з метою розробки докторських програм.

Таким чином, існує гостра необхідність використати в Україні досвід кращих європейських та світових зразків, що передбачають: зміну організаційних аспектів докторської освіти; введення структурованих докторських програм та докторських шкіл; освоєння нової культури наукового керівництва; включення в «компетентнісні моделі» докторів універсальних навичок; запровадження професійних докторських ступенів; розширення кар'єрних перспектив докторів і постдокторантів.

Література:

1. Doctoral Programmes in Europe's Universities: achievements and challenges [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/lozovyy/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/Doctoral_Programmes_in_Europe_s_Universities%20\(2\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/lozovyy/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/Doctoral_Programmes_in_Europe_s_Universities%20(2).pdf)

2. Janne Malfroy Conceptualisation of a Professional Doctorate Program: Focusing on Practice and Change. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ689640.pdf>

3. Doctoral Studies and Qualifications in Europe and the United States: Status and Prospects. Edited by. Jan Sadlak. Bucharest. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001364/136456e.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-38>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Макарчук Віталій Володимирович
*кандидат юридичних наук, докторант,
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Запровадження в Україні воєнного стану спричинило велику кількість питань стосовно проведення дисертаційних досліджень у сфері